

Sprawa C-825/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
opracowane na podstawie art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed
Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

23 grudnia 2021 r.

Sąd odsyłający:

Cour de cassation (Belgia)

**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

13 grudnia 2021 r.

Strona skarżąca:

UP

Druga strona postępowania:

Centre public d'action sociale de Liège

1. Przedmiot i okoliczności sporu:

- 1 Wniosek skarżącej o udzielenie azylu został oddalony w dniu 24 września 2014 r., a w dniu 13 października 2014 r. doręczono jej decyzję nakazującą opuszczenie terytorium.
- 2 W dniu 16 października 2014 r. skarżąca wniosła do Conseil du contentieux des étrangers (sądu do spraw cudzoziemców) skargę na powyższą decyzję odmowną.
- 3 W dniu 19 stycznia 2015 r. skarżąca złożyła wniosek o zezwolenie na pobyt ze względów medycznych.
- 4 W dniu 8 czerwca 2015 r. wniosek ten został uznany za dopuszczalny, w związku z czym skarżącej wydano zaświadczenie o zarejestrowaniu (tymczasowe zezwolenie na pobyt). Centre public d'action sociale de Liège (publiczny ośrodek pomocy społecznej w Liège) przyznał następnie skarżącej pomoc socjalną o charakterze finansowym.

- 5 W dniu 22 lipca 2015 r. Conseil du contentieux des étrangers oddalił skargę skarżącej na decyzję o odmowie udzielenia azylu z dnia 24 września 2014 r.
- 6 W dniu 20 kwietnia 2016 r. Office des étrangers (urząd ds. cudzoziemców) odmówił uwzględnienia wniosku skarżącej o zezwolenie na pobyt ze względów medycznych. Zaświadczenie o zarejestrowaniu (tymczasowe zezwolenie na pobyt) zostało cofnięte.
- 7 Skarżąca wniosła skargę od powyższej decyzji do Conseil du contentieux des étrangers; skarga ta nie wywołuje skutku zawieszającego.
- 8 Centre public d'action sociale de Liège cofnął skarżącej świadczenia z pomocy społecznej począwszy od dnia 1 maja 2016 r.
- 9 Wyrokiem z dnia 7 listopada 2016 r. tribunal du travail de Liège (sąd pracy w Liège) oddalił skargę skarżącej od wspomnianej decyzji o cofnięciu przyznanych jej świadczeń z pomocy społecznej.
- 10 W dniu 15 marca 2017 r. cour du travail de Liège (apelacyjny sąd pracy w Liège) oddalił apelację skarżącej od powyższego wyroku.
- 11 Cour du travail de Liège orzekł w istocie, że chociaż nie ulega wątpliwości, iż skutki decyzji nakazującej opuszczenie terytorium, której doręczenie nastąpiło przed złożeniem przez skarżącą wniosku o zezwolenie na pobyt ze względów medycznych, uległy zawieszeniu w całości, to wspomniana decyzja w dalszym ciągu pozostawała w mocy i w chwili cofnięcia zaświadczenia o zarejestrowaniu stała się ona ponownie w pełni skuteczna. Skarżąca, która nie przebywa już legalnie w Belgii, nie jest już zatem uprawniona do korzystania z przedmiotowej pomocy społecznej.
- 12 Cour de cassation (sąd kasacyjny) rozpoznający skargę kasacyjną od wspomnianego wyroku przedstawia obecnie pytanie Trybunałowi.

2. Przepisy mające zastosowanie w sprawie:

Prawo Unii

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich

- 13 Rozdział II zatytułowany „Zakończenie nielegalnego pobytu”, zawiera art. 6, który stanowi:

„Decyzja o zobowiązaniu do powrotu

1. Bez uszczerbku dla wyjątków, o których mowa w ust. 2–5, państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót każdemu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium.

[...]

4. Państwa członkowskie mogą w dowolnym momencie postanowić o wydaniu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium, niezależnego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego go do pobytu, ze względu na jego ciężką sytuację albo z przyczyn humanitarnych lub z innych przyczyn. W takim przypadku nie wydaje się decyzji nakazującej powrót. Jeżeli decyzja nakazująca powrót została już wydana, należy ją uchylić lub zawiesić na okres ważności wspomnianego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu.

[...]

14 Artykuł 8 zatytułowany „Wydalenie” stanowi :

„1. Państwa członkowskie podejmują wszelkie środki niezbędne do wykonania decyzji nakazującej powrót, jeżeli żaden termin dobrowolnego wyjazdu nie został wyznaczony zgodnie z art. 7 ust. 4 lub jeżeli zobowiązanie do powrotu nie zostało wykonane w terminie dobrowolnego wyjazdu, zgodnie z art. 7.

[...]

6. Państwa członkowskie zapewniają skuteczny system monitorowania powrotów przymusowych”.

Prawo krajowe

Loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale (ustawa organiczna z dnia 8 lipca 1976 r. ustanawiająca publiczne ośrodki pomocy społecznej)

15 Artykuł 1 stanowi:

„Każdy ma prawo do pomocy społecznej. Jej celem jest zagwarantowanie wszystkim obywatelom życia w warunkach zapewniających poszanowanie godności ludzkiej.

Tworzy się publiczne ośrodki pomocy społecznej, których zadaniem jest zapewnienie tej pomocy na warunkach określonych w niniejszej ustawie”.

16 Artykuł 57 stanowi:

„§ 1 Z zastrzeżeniem przepisów art. 57ter, zadaniem ośrodka CPAS jest zapewnienie osobom i rodzinom pomocy należytej ze strony samorządu.

[...]

Pomoc ta może być pomocą materialną, społeczną, medyczną, medyczno-społeczną lub psychologiczną.

§ 2. W drodze odstępstwa od innych przepisów niniejszej ustawy misja publicznego ośrodka pomocy społecznej ogranicza się do:

1. udzielenia cudzoziemcowi przebywającemu nielegalnie w Królestwie opieki medycznej w nagłych wypadkach;

[...]

Cudzoziemiec, który oświadczył, że jest uchodźcą, i wniosł o uznanie go za uchodźcę, przebywa nielegalnie w Królestwie, w sytuacji gdy oddalono jego wniosek o udzielenie azylu i doręczono mu decyzję nakazującą opuszczenie terytorium. [...]”.

Loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (ustawa z dnia 15 grudnia 1980 r. o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedleniu się i wydaleniu z terytorium cudzoziemców)

17 Artykuł 9 ter stanowi:

„§ 1 Cudzoziemiec przebywający w Belgii, [...] i który cierpi na chorobę powodującą rzeczywiste ryzyko dla jego życia, nienaruszalności cielesnej lub rzeczywiste ryzyko niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, w przypadku gdy w jego państwie pochodzenia lub w państwie, w którym przebywa, nie ma odpowiedniego leczenia, może zwrócić się do ministra lub upoważnionej przez niego osoby z wnioskiem o udzielenie mu zezwolenia na pobyt w Królestwie [...]”.

Arrêté royal du 17 mai 2007 fixant des modalités d'exécution de la loi du 15 septembre 2006 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (dekret królewski z dnia 17 maja 2007 r. określający warunki wykonania ustawy z dnia 15 września 2006 r. zmieniającej ustawę z dnia 15 grudnia 1980 r. o wjeździe na terytorium, pobycie, osiedleniu się i wydaleniu z terytorium cudzoziemców)

18 Artykuł 7 stanowi:

„[...]”

Z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w art. 9ter § 3 ustawy, upoważniony przedstawiciel ministra poleca gminie wpisanie danej osoby do rejestru cudzoziemców i wydanie jej zaświadczenia o zarejestrowaniu typu A [...]”.

19 Artykuł 8 stanowi:

„Tymczasowe zezwolenie na pobyt oraz zaświadczenie o wpisie do rejestru cudzoziemców, wydawane na podstawie art. 9ter ustawy, są ważne co najmniej jeden rok”.

3. **Stanowisko skarżacej:**

- 20 Skarżąca podnosi w istocie, że zaświadczenie o zarejestrowaniu uprawnia osobę wnioskującą o zezwolenie na pobyt ze względów medycznych do pobytu, choćby nawet w sposób tymczasowy i odwoływalny, a zatem oznacza dorozumiane cofnięcie doręczonej wcześniej decyzji nakazującej opuszczenie terytorium. W zaskarżonym wyroku nie można było zatem powołać się na nakaz opuszczenia terytorium w celu uznania, że skarżąca w spornym okresie od 1 maja do 2 listopada 2016 r. przebywała w Belgii nielegalnie i nie mogła, zgodnie z art. 57 § 2 ustawy z dnia 8 lipca 1976 r., uzyskać pomocy społecznej innej niż pilna pomoc medyczna.

4. **Ocena Cour de cassation :**

- 21 Zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 2008/115 państwa członkowskie wydają decyzję nakazującą powrót każdemu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium.
- 22 Na mocy art. 6 ust. 4 dyrektywy 2008/115 państwa członkowskie mogą w dowolnym momencie postanowić o wydaniu obywatelowi państwa trzeciego nielegalnie przebywającemu na ich terytorium, niezależnego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego go do pobytu, ze względu na jego ciężką sytuację albo z przyczyn humanitarnych lub z innych przyczyn. W takim przypadku nie wydaje się decyzji nakazującej powrót. Jeżeli decyzja nakazująca powrót została już wydana, należy ją uchylić lub zawiesić na okres ważności wspomnianego zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia upoważniającego do pobytu.
- 23 Artykuł 8 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi, że państwa członkowskie podejmują wszelkie środki niezbędne do wykonania decyzji nakazującej powrót.
- 24 W wyroku z dnia 19 czerwca 2018 r., Gnandi, C- 181/16, EU:C:2018:465, Trybunał orzekł, że zaskarżony nakaz opuszczenia terytorium wydany przez Office des étrangers de Belgique wobec obywatela państwa trzeciego, który złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej stanowi decyzję nakazującą powrót w rozumieniu art. 3 pkt 4 dyrektywy 2008/115.
- 25 W sprawie, która zakończyła się wyrokiem z dnia 15 lutego 2016 r., N., (C- 601/15 PPU, EU:C:2016:84), sąd odsyłający – niderlandzka rada stanu – wskazał, że zgodnie z jego własnym orzecznictwem złożenie wniosku

o udzielenie azylu przez osobę, wobec której toczy się postępowanie o wydalenie, skutkuje bezskutecznością z mocy prawa wcześniejszej decyzji nakazującej powrót wydanej w ramach tego postępowania. Trybunał podkreślił w tym zakresie, że skuteczność (effet utile) dyrektywy 2008/115 wymaga w każdym razie, aby procedura wszczęta na mocy tej dyrektywy, w ramach której wydano decyzję nakazującą powrót, mogła zostać ponownie podjęta na etapie, na którym została przerwana ze względu na złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, w momencie kiedy wniosek ten został oddalony w pierwszej instancji; że w istocie, państwa członkowskie są zobowiązane do nieutrudniania realizacji celu, do realizacji którego dąży ta ostatnia dyrektywa, polegającego na ustanowieniu skutecznej polityki wydalenia i powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. Trybunał dodał, iż w tym względzie zarówno z obowiązku lojalnej współpracy państw członkowskich ustanowionego w art. 4 ust. 3 traktatu o Unii Europejskiej), jak i z wymogów skuteczności przypomnianych między innymi w motywie 4 dyrektywy 2008/115 wynika, że nałożony na mocy art. 8 tej dyrektywy na państwa członkowskie obowiązek wykonania środka w postaci wydalenia, przy założeniach określonych w ust. 1 tego przepisu, powinien zostać spełniony w najszybszym możliwym terminie; obowiązek ten nie będzie spełniony, jeśli wydalenie zostanie opóźnione ze względu na fakt, że – po oddaleniu w pierwszej instancji wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej – procedura taka jak opisana w poprzednim punkcie nie może być ponownie podjęta na etapie, na którym została przerwana, lecz musi zostać wszczęta na nowo.

- 26 W niniejszej sprawie Cour de cassation uważa, że rozpatrzenie podniesionego zarzutu wymaga wykładni art. 6 i 8 dyrektywy 2008/115/WE.
- 27 Przed wydaniem wyroku Cour de cassation postanawia zatem skierować do Trybunału pytanie przedstawione poniżej.

5. Pytanie prejudycjalne:

- 28 Cour de cassation zawiesza postępowanie do czasu udzielenia przez Trybunał odpowiedzi na następujące pytanie prejudycjalne:

Czy art. 6 i 8 dyrektywy 2008/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich stoją na przeszkodzie przepisowi prawa krajowego, zgodnie z którym doręczenie decyzji zezwalającej na pobyt w ramach rozpatrywania wniosku o zezwolenie na pobyt ze względów medycznych, uznanego za dopuszczalny w świetle wskazanych powyżej kryteriów, oznacza, że obywatel państwa trzeciego jest uprawniony do pobytu w trakcie rozpatrywania tego wniosku, choćby nawet w sposób tymczasowy i odwoływalny, co w konsekwencji prowadzi do dorozumianego cofnięcia decyzji nakazującej powrót

wydanej wcześniej w kontekście postępowania o udzielenie azylu, z którą wspomniana decyzja zezwalająca na pobyt nie daje się pogodzić?

DOKUMENT ROBOCZY